

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**
3. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 30)

1. Ὁ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχὴν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σα ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινώσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἴτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν, ἀλλ' ἐσπέρας ἀκούσας, ὡς φῆς, ὄρθριος ἦκων περὶ μὲν τούτου οὐδένα λόγον οὐδὲ συμβουλήν ποιεῖ, εἴτε χρὴ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή, ἐτοῖμος δ' εἶ ἀναλίσκειν τὰ τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα, ὡς ἤδη διεγνῶκώς ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρα, ὃν οὔτε γινώσκεις, ὡς φῆς, οὔτε δεῖλεξαι οὐδεπώποτε.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* Ε'
(μονάδες 18)

2. Οὕτω δὴ, ὦ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλής, καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὧν τῶν ὀλίγων συμβουλευῆ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς· εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημί· ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἦν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως παντός ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς, ἢ μὴ εἶναι πόλεις.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* ΙΒ'
(μονάδες 12)

A. Να μεταφράσετε τα πιο πάνω αποσπάσματα (I.A.1. και I.A.2.) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση**(Μονάδες 25)**

Ο Θηβαίος στρατηγός Λεοντιάδης προσεγγίζει τον Σπαρτιάτη Φοιβίδα, ο οποίος με εκστρατευτικό σώμα βρίσκεται έξω από τα τείχη της Θήβας, και τον πείθει ότι είναι πιο συνετό να έχει την πόλη σύμμαχο παρά να την καταλάβει με μάχη.

Ἐξεστί σοι, ὦ Φοιβίδα, τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπουργῆσαι· ἔαν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλίταις, εἰσάξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τούτου δὲ γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασιν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροις φίλοις ἔσσεσθαι. καίτοι νῦν μὲν, ὡς ὀρθῶς, ἀποκεκήρυκται μηδένα μετὰ σοῦ στρατεύειν Θηβαίων ἐπ' Ὀλυνθίους· ἔαν δὲ γε σὺ ταῦτα μεθ' ἡμῶν πράξης, εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ ἵππεας συμπέμψομεν· ὥστε πολλῇ δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ.

Ξενοφώντας Ἑλληνικά 5.2.26-27

Λεξιλόγιο:

ὑπουργῶ: υπηρετώ, βοηθώ

ἀποκεκήρυκται: έχει εκδοθεῖ διάταγμα, έχει απαγορευτεῖ με προκήρυξη

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία**(Μονάδες 5)**

Δημοσθένους *Περὶ τοῦ στεφάνου* 18.103

Δ. Παρατηρήσεις**(Μονάδες 20)****1.α. ἀκολουθήσης**

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική του Παρατατικού στην ίδια φωνή.

β. εἰσάξω

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην υποτακτική του Αορίστου β' στην ίδια φωνή.

γ. γενομένου

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην ευκτική του Μέλλοντα.

δ. ἀποκεκήρυκται

Να γράψετε το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

(μονάδες 4)

2.α. μέγιστα, πολλῆ

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

(μονάδες 2)

2.β.ι. τούτου δὲ γενομένου

ii. ὥστε πολλῆ δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των πιο πάνω αποσπασμάτων.

(μονάδες 3)

3. α.ι. Ἐξεσί σοι, ὦ Φοιβίδα, τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπουργῆσαι

ii. ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλίταις

iii. τούτου δὲ γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας

Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τους πιο πάνω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 3)

3.β. ἐὰν δέ γε σὺ ταῦτα μεθ' ἡμῶν πράξης, εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ ἵππείας συμπέμφομεν

i. Να γράψετε ποια είναι η υπόθεση, η απόδοση, η εκφορά και η σημασία / το είδος του πιο πάνω Υποθετικού Λόγου.

(μονάδες 2)

ii. Να τον μετατρέψετε ὥστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.

(μονάδες 2)

4.α. ἀποκεκήρυκται

i. Να αναλύσετε την πιο πάνω λέξη του αδιδακτου κειμένου (I.B.) στα συνθετικά της μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος να γράψετε το α' πρόσωπο ενικού της οριστικής Ενεστώτα και σε περίπτωση άλλου κλιτού μέρους του λόγου την ονομαστική ενικού.

(μονάδα 1)

ii. Από το δεύτερο συνθετικό της πιο πάνω λέξης να σχηματίσετε ένα σύνθετο ουσιαστικό στα Νέα Ελληνικά.

(μονάδα 1)

4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων των κειμένων για μετάφραση, I.A.1., I.A.2. και I.B., της στήλης Α΄ με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισεύει μία (1) λέξη.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. πράττειν (I.A.1.)	α. βούλευμα
2. συμβουλήs (I.A.2.)	β. προσόν
3. είσάξω (I.B.)	γ. βουλιμία
4. ἔσσεσθαι (I.B.)	δ. δυσπραγία
	ε. υδραγωγείο

(μονάδες 2)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Πολλοί νέοι στην Αθήνα διαβάλλουν κάποιους από τους πάρα πολύ έντιμους άρχοντες. Επειδή, βέβαια, γνωρίζετε την αλήθεια, πρέπει εσείς να τους διδάξετε πάλι με ποιον τρόπο να πράττουν το καλό.

Να μεταφέρετε το πιο πάνω κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

1. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Σωκράτη στο πρώτο προς μετάφραση απόσπασμα (I.A.1.), να αναφέρετε:

(α) τρεις (3) από τις ενέργειες του Ιπποκράτη, οι οποίες φανερώνουν έλλειψη σύνεσης και νεανικό ενθουσιασμό.

(μονάδες 3)

(β) γιατί η μαθητεία κοντά στον Πρωταγόρα ίσως καταστεί επικίνδυνη για την ψυχή του Ιπποκράτη τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με βάση το κείμενο.

(μονάδες 4)

2. Ποιο επιχείρημα προβάλλει ο Πρωταγόρας στο δεύτερο προς μετάφραση απόσπασμα (I.A.2.), για να στηρίξει την άποψή του ότι η αρετή είναι διδακτή;

(μονάδες 4)

3. Τη νύχτα τούτη που πέρασε, βαθιά χαράματα ακόμη, ο Ιπποκράτης ο γιος του Απολλοδώρου, ο αδελφός του Φάσωνα, χτυπούσε την πόρτα μου πολύ δυνατά με το ραβδί του. Και μόλις του άνοιξε κάποιος, αμέσως μπήκε μέσα βιαστικός και με μεγάλη φωνή, «Σωκράτη, είπε, είσαι ξυπνητός ή κοιμάσαι;» - Εγώ γνώρισα τη φωνή του και του είπα: «Εσύ 'σαι Ιπποκράτη; φέρνεις καμιά κακή είδηση;» - «Όχι, όχι είπε εκείνος, μόνο καλά». «Με το καλό λοιπόν», είπα εγώ. «Μα τι συμβαίνει και για ποιο λόγο ήρθες τέτοια ώρα;» Και κείνος στάθηκε κοντά μου και είπε: «Ο Πρωταγόρας είναι εδώ». «Από προχτές, είπα εγώ. Τώρα το 'μαθες εσύ;» - Ναι, μα τους θεούς, είπε. Χτες το βράδυ».

Και λέγοντας αυτά βρήκε ψηλαφιστά το σκίμποδα, κάθισε προς τα πόδια μου και είπε: - «Ναι λοιπόν, χτες το βράδυ, αργά, στο γυρισμό μου από την Οινόη. [...] Τι καθόμαστε λοιπόν και δεν πηγαίνομε να τον βρούμε, πριν βγει; Όπως άκουσα μένει στου Καλλία, του γιου του Ιππονίκου' μόνο ας πηγαίνομε. – Και εγώ είπα: Ας μην πάμε ακόμη, καλέ μου, εκεί' είναι νωρίς' ας βγούμε εδώ έξω στην αυλή, και ας χασομερήσομε κάνοντας γύρους, ωσότου φέξει' τότε πηγαίνομε. Ο Πρωταγόρας άλλωστε μένει μέσα τον περισσότερο καιρό, ώστε μην ανησυχείς, θα τον βρούμε, όπως φαίνεται, εκεί.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Β΄

Να επισημάνετε τέσσερα (4) από τα στοιχεία που υπάρχουν στο πιο πάνω απόσπασμα, τα οποία επιβεβαιώνουν την καλλιτεχνική - σκηνογραφική ικανότητα του Πλάτωνα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αντίστοιχες αναφορές στο κείμενο.

(μονάδες 4)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-

Τύχη αγαθή!